

ЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ГУРТКА «ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ» У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ЛІКАРЯ

Е.О. Кіндратів, З.Я. Гурик, Т.В. Князевич-Чорна, В.М. Костюк, І.Г. Лаб'як

*Івано-Франківський національний медичний університет, кафедра патологічної анатомії,
м. Івано-Франківськ, Україна,*

ORCID ID: 0000-0002-3894-8484, e-mail: ekindrativ@ifnmu.edu.ua;

ORCID ID: 0000-0003-1226-9202, e-mail: zghuryk@ifnmu.edu.ua;

ORCID ID: 0000-0003-4941-985X, e-mail: tkniazevych-chorna@ifnmu.edu.ua;

ORCID ID: 0000-0002-9773-1736, e-mail: vkostyuk@ifnmu.edu.ua;

ORCID ID: 0000-0002-1899-4627, e-mail: ilabiak@ifnmu.edu.ua

Резюме. У статті представлено основні аспекти діяльності студентського наукового гуртка на кафедрі патологічної анатомії Івано-Франківського національного медичного університету.

У сучасному світі заклад вищої освіти ставить перед собою мету не тільки навчати професійним навикам, але й розвивати творчий потенціал студентів. Це реалізується шляхом активного залучення студентів в науково-дослідну діяльність. Науково-дослідна робота студентів поза навчальним процесом є одним із найважливіших засобів формування висококваліфікованих фахівців, вона виконується у наукових товариствах та студентському науковому гуртку на кафедрі.

Метою студентського наукового гуртка «Патологічна анатомія» є виявлення найбільш здібних і талановитих, схильних до науково-дослідної роботи студентів, набуття ними навичок наукової роботи та залучення їх до проведення науково-дослідної діяльності. У студентському науковому гуртку «Патологічна анатомія» створено умови для самореалізації студентів у науково-дослідній роботі та підтримки обдарованих студентів. Розвиток їх інтелектуального потенціалу дає можливість значно активізувати та інтенсифікувати навчання студента-медика, зробити його різноманітним і цікавим. Виконання студентом науково-дослідної роботи сприяє забезпеченню можливості кожного студента реалізувати своє право на творчий розвиток особистості відповідно до своїх здібностей і потреб. Гурток є таким «інструментом», який дозволяє активно розвивати як майбутніх лікарів для практичної медицини, так і майбутні науково-педагогічні кадри для університету. Багаторічний досвід кафедри патологічної анатомії свідчить про те, що студенти-гуртківці краще оволодівають теоретичними знаннями, практичними навичками та професійними вміннями.

Ключові слова: студентський науковий гурток, патологічна анатомія.

Вступ. У цей час відбувається реформування системи освіти, впроваджуються новітні проекти, розширюються інноваційні процеси. У сучасному світі заклад вищої освіти ставить перед собою мету не тільки навчати професійним навикам, але й розвивати творчий потенціал студентів. Реалізувати цю мету можна лише шляхом активного залучення студентів у науково-дослідну діяльність. У зв'язку з цим особлива увага приділяється проблемі підвищення якості підготовки студентів до вирішення дослідницьких завдань. Виконання студентами дослідницьких завдань забезпечує оволодіння новими принципами і методами наукового пошуку, сприяє формуванню їхнього наукового світогляду, підвищенню професійної підготовки і особистої конкурентоздатності на сучасному ринку [1,7,8]. Всесвітня організація охорони здоров'я запровадила таке визначення сучасного висококваліфікованого лікаря як особи, що «надає допомогу, приймає рішення, спілкується, керує та враховує інтереси та потреби суспільства». Згідно з Постановою президії Академії наук України «Про розвиток науки та трансформацію суспільства: концепція для України», провідною метою наукової, науково-технічної та інноваційної політики системи освіти є забезпечення підготовки спеціалістів, наукових та науково-педагогічних кадрів

на рівні світових кваліфікаційних вимог, ефективне використання освітнього, науково-технічного та інноваційного потенціалу для їх розвитку [5].

Обґрунтування дослідження. Самостійна робота студента (СРС) є невід'ємною частиною кредитно-модульної системи організації навчального процесу, яку студент добре запам'ятовує і від якої отримує найбільшу користь і для неї відводиться істотне, а подекуди й найголовніше місце в навчальному плані. У структурі навчального навантаження студента за системою Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) самостійна робота розглядається як один із основних компонентів навчальної діяльності і повинна займати значну частину його навчального навантаження [4]. Самостійна робота студентів поділяється на навчально-дослідну, яка включається в освітній процес і проводиться в робочий час на практичних заняттях, і науково-дослідну, яка виконується в позаучбовий час у наукових товариствах та студентському науковому гуртку (СНГ) на кафедрі [6].

Науково-дослідна робота студентів поза навчальним процесом є одним із найважливіших засобів формування висококваліфікованих фахівців [2]. Важливим фактором, що сприяє професійному навчанню майбутніх спеціалістів, є можливість тісної співпраці

студента з науково-педагогічними працівниками кафедри. У закладах вищої освіти спостерігається якісна зміна характеру формату та умов взаємодії «студент-викладач» у формі «спіробітництва». Одним з основних положень концепції особистісно-орієнтованої освіти є діалог як педагогічний засіб, на основі якого створюється технологія педагогічної взаємодії викладача та учнів, спрямований на формування активності особистості студента як самоорганізованого суб'єкта, що самостійно розвивається, здатен самостійно здійснювати свою навчальну діяльність, усвідомлено керувати нею, брати на себе відповідальність за результати своїх дій та вчинків. У зв'язку з новою парадигмою освіти виникає необхідність по-новому розглянути саму специфіку педагогічної діяльності викладача [3]. Саме на викладача покладається велика відповідальність не тільки за наявність знань у студента, але й за вміння самостійно ними оперувати, аналізувати і застосовувати в різних складних ситуаціях, що відіграє головну роль в становленні клінічного мислення. Так само викладач повинен відповідати певним критеріям: проявляти глибокий інтерес до навчального процесу, обговорювати помилки і варіанти їх рішення, володіти актуальними і сучасними знаннями та мати індивідуальний підхід до кожного студента.

Метою студентського наукового гуртка на кафедрі патологічної анатомії є виявлення найбільш здібних і талановитих, схильних до науково-дослідної роботи студентів, набуття ними навичок наукової роботи та залучення їх до проведення науково-дослідної діяльності. Діяльність СНГ «Патологічна анатомія» створює умови для самореалізації студентів у науково-дослідній роботі та підтримує обдарованих студентів, розвиток їхнього інтелектуального потенціалу.

Основні завдання студентського наукового гуртка «Патологічна анатомія»:

- сприяння підвищенню рівня наукової підготовки студента;
- поглиблення дослідження за проблематикою наукової діяльності кафедри патологічної анатомії за участю студентів;
- поглиблене вивчення студентами обраної дисципліни;
- розвиток наукового мислення і аналітичних здібностей, набуття навичок дослідницької роботи та розширення кругозору й ерудиції;
- підготовка доповідей та виступів членів гуртка з результатами власних досліджень на науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах та конкурсах.

Мета дослідження. Встановити значення студентського наукового гуртка «Патологічна анатомія» у процесі формування сучасного лікаря.

Результати дослідження. Загальне керівництво СНГ здійснює завідувач кафедри, а поточну роботу проводять науковий керівник гуртка. Засідання гуртка відбуваються один раз на місяць на кафедрі патологічної анатомії в навчально-практичному центрі «Патоморфологія», тему проведення обирає куратор, що дає змогу студентам прослухати та отримати сучасну інформацію саме за цією тематикою. До початку навчального року складається річний план роботи СНГ «Патологічна анатомія», в якому зазначені теми

та форми роботи студентів (семінар, наукові дебати чи індивідуальна робота студента). План та графік роботи СНГ (українською та англійською мовами) розміщені на сайті кафедри патологічної анатомії. Діяльність СНГ «Патологічна анатомія» структурована на два основні напрямки: участь у засіданнях (доповіді, розбір цікавих клінічних випадків) та наукова діяльність. Робота СНГ починається з організаційного засідання, на якому студенти знайомляться із загальними положеннями про патоморфологію як предмет вивчення, її цілі та завдання, а також отримують інформацію про основні наукові напрямки гуртка та кафедри. Основними науковими напрямками роботи гуртка є морфологічна діагностика захворювань репродуктивної системи, захворювань шлунково-кишкового тракту та серцево-судинних захворювань. Гуртківців знайомлять з основними критеріями доповіді та її мультимедійної презентації, а також з критеріями оцінювання виконаних ними робіт. До основних критеріїв оцінювання наукової роботи належать актуальність та сучасність інформації, використання в якості джерел наукових робіт не більше 5 років з моменту публікації та з індексацією в наукометричних базах Scopus та Web of Science. На першому засіданні гуртківці мають можливість вибрати найбільш цікаві наукові питання в рамках загальної та спеціальної патоморфології. Основний етап кожного засідання – жвава дискусія, під час якої гуртківці активно обговорюють підготовлені доповіді, які супроводжуються ілюстрацією макропрепаратів та мікропрепаратів відповідно до патології. Мікропрепарати розглядають за допомогою мікроскопів та/або виведення зображення на телевізійний монітор. Також заняття можуть проводитися в секційному залі, де на матеріалі аутопсії вивчаються патологічні зміни, обговорюється суть їхніх морфологічних проявів, патогенез, морфогенез, значення в танатогенезі, проводяться клініко-патологоанатомічні зіставлення. При неможливості бути присутніми на аутопсії демонстрація патологоанатомічного розтину проводиться онлайн на телевізійному моніторі, за допомогою відеореєстратора, що встановлений у секційній, або використовується відеоархів. Практична діяльність СНГ включає сумісне чергування в патологоанатомічному відділенні – робота з науково-педагогічними працівниками з більш вузьких напрямків патологічної анатомії для розвитку клінічного мислення і отримання багатого практичного досвіду.

Під керівництвом викладачів студенти займаються науковою роботою – проводять ретроспективний аналіз протоколів патологоанатомічного дослідження та направлень на патогістологічне дослідження біопсійного та операційного матеріалів, працюють над науковою літературою. Для успішного виконання згаданих вище видів роботи студент має володіти навичками науково-дослідної роботи, а саме: обирати тему та розробляти план дослідження, визначати оптимальні методи дослідження, вишукувати наукову інформацію та працювати з інформаційними джерелами, аналізувати та узагальнювати результати проведеного дослідження та вміти їх оформити.

Обговорення результатів. Діяльність наукового гуртка «Патологічна анатомія» спрямована на розвиток творчих здібностей студентів з метою набуття ними фахових (професійних), особистісних,

когнітивних компетенцій, а також досвіду одержання знань та вмінь через дослідження. Студенти, які відвідують засідання наукового гуртка, мають можливість ознайомитися з принципами, методами, інструментарієм наукової та дослідницької роботи; брати участь у науковому житті університету (написання статей, тез доповідей, наукових робіт, які публікуються в різних наукових виданнях); розвивати свої творчі здібності, виступаючи на наукових семінарах та конференціях, присвячених дослідженню найактуальніших питань медицини; застосовувати набутий досвід дослідницької роботи в процесі навчання.

Результат власних наукових здобутків гуртківці оприлюднюють на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях, це формує навички ораторського мистецтва, вміння самостійно логічно міркувати. Студент-гуртківець вчиться брати участь у дискусіях, відстоювати свої погляди на проблему, відповідати на поставлені питання. Виступи на наукових конференціях неодноразово приносили призиви місця гуртківцям, результати їхніх робіт публікуються в збірниках та періодичних медичних виданнях (рис. 1).

Рис. 1. Наукові здобутки членів студентського наукового гуртка «Патологічна анатомія».

На засіданнях СНГ «Патологічна анатомія» студентам прищеплюються деонтологічні принципи лікарської професії – належного співчутливого відношення до родичів померлого, надання їм медичної інформації.

Учасниками СНГ «Патологічна анатомія» є як студенти, які навчаються на кафедрі в поточному році, так і студенти старших курсів, які не втратили інтерес до такої складної і цікавої дисципліни як «Патоморфологія». Діяльність СНГ кафедри здійснюється в тісній взаємодії з студентським науковим товариством (СНТ) університету. Члени СНГ кафедри беруть активну участь в студентських заходах, які організовує СНТ університету.

Висновки. Отже, у СНГ «Патологічна анатомія» створено умови для самореалізації студентів у науково-дослідній роботі та підтримки обдарованих студентів. Розвиток їхнього інтелектуального потенціалу дає можливість значно активізувати та інтенсифікувати навчання студента-медика, зробити його різноманітним і цікавим. Виконання студентом науково-дослідної роботи сприяє забезпеченню можливості

кожного студента реалізувати своє право на творчий розвиток особистості відповідно до своїх здібностей і потреб. Гурток є таким «інструментом», який дозволяє активно розвивати як майбутніх лікарів для практичної медицини, так і майбутні науково-педагогічні кадри для університету. Багаторічний досвід кафедри патологічної анатомії свідчить про те, що студенти-гуртківці краще оволодівають теоретичними знаннями, практичними навичками та професійними вміннями.

References:

1. Alioshkina LP, Novak IM. Osoblyvosti orhanizatsii ta perspektyvy rozvytku naukovo-doslidnoi roboty zdobuvachiv vyshchoi osvity u vitchyznanykh zakladakh vyshchoi osvity. Efektyvna ekonomika. [Internet]. 2021, 2. Rezhyim dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8674> DOI: 10.32702/2307-2105-2021.2.101
2. Chornovol-Tkachenko OO. Osnovy naukovykh doslidzen: navchalnyi posibnyk. Kharkiv. 2014. P.156. Rezhyim dostupu: <http://dspace.univer>

- kharkov.ua/bitstream/123456789/10312/2/Chornovol Tkachenko.pdf
3. Iefimov D, Ahaieva H. Vykladach i student. Problema partnerskyi vidnosyn. Zbirnyk naukovykh prats IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Osobyist studenta ta sotsiokulturne seredovyshe universytetu v suspilnomu konteksti». Kyiv. 2020 Traven 18; 21-31.
 4. Oskina NO. Osnovy orhanizatsii kredytno-modulnoho navchannia. Odesa; 2012. P.68.
 5. Pro rozvytok nauky ta transformatsiiu suspilstva: kontseptsiiia dlia Ukrainy. Postanova prezydii Akademii nauk Ukrainy, 1992. [Internet]. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0151550-92#Text>
 6. Trefanenko IV, Khukhlina OS. Studentskyi naukovyi hurtok yak vyd naukovo-doslidnoi roboty studentiv. Aktualni problemy suchasnoi medytsyny. 2017; 17(1):278-281. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apsm_2017_17_1_65.
 7. Vozniak A. Naukovo-doslidnytska diialnist studentiv yak vazhlyvyi napriam roboty zobdarovanoiu moloddii. Vyshcha shkola. Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu. 2011;7:77-82.

УДК 378.147:001.891-057.87:061.22+616-091

THE IMPORTANCE OF THE STUDENT SCIENTIFIC CLUB "PATHOLOGICAL ANATOMY" IN THE PROCESS OF FORMING A MODERN DOCTOR

E.O. Kindrativ, Z.Ya. Guryk, T.V. Knyazevych-Chorna,
V.M. Kostyuk, I.G. Labyak

*Ivano-Frankivsk National Medical University, Department of Pathological Anatomy, Ivano-Frankivsk, Ukraine,
ORCID ID: 0000-0002-3894-8484,
e-mail: ekindrativ@ifnmu.edu.ua;
ORCID ID: 0000-0003-1226-9202,
e-mail: zghuryk@ifnmu.edu.ua;
ORCID ID: 0000-0003-4941-985X,
e-mail: tkniazevych-chorna@ifnmu.edu.ua;
ORCID ID: 0000-0002-9773-1736,
e-mail: vkostyuk@ifnmu.edu.ua;
ORCID ID: 0000-0002-1899-4627,
e-mail: ilabiak@ifnmu.edu.ua*

Abstract. The article represents the main aspects of the student research club at the Department of Pathological Anatomy of Ivano-Frankivsk National Medical University.

In today's world, the institution of higher education aims not only to impart professional skills, but also to develop the creative potential of the students. This is achieved by actively involving students in the research

activities. Research work of the students outside the academic syllabus is one of the most important tools to become a highly qualified specialist, which is performed in scientific societies and student research club at the department. An important factor that contributes to the professional training of future professionals is the possibility of close cooperation of the student with the scientific and pedagogical staff of the department. It is the teacher who has an immense responsibility not only to impart the student knowledge, but also for the ability to operate, analyze and apply it in various complex situations, which plays a major role in the formation of clinical thinking. In turn, the teacher must meet certain criteria: to show a deep interest in the learning process, discuss errors and solutions, have relevant and up-to-date knowledge and an individual approach to each student.

The purpose of the student research club at the Department of Pathological Anatomy is to identify the most capable and talented students who are inclined to research work, to acquire scientific skills and involve them in research activities. The main tasks of the student scientific club "Pathological Anatomy" are as follows: assistance in improving the level of scientific training of students; strengthen research on the issues of scientific activity of the Department of Pathological Anatomy with the participation of students; in-depth study of the chosen discipline by students; development of scientific thinking and analytical skills, acquisition of research skills and broadening horizons and erudition; preparation of reports and speeches of members of the club with the results of their own research in scientific and practical conferences, seminars, round tables and competitions. The activities of the scientific club "Pathological Anatomy" are aimed at developing the creative abilities of students in order for them to acquire professional, personal, cognitive competencies, as well as experience in acquiring knowledge and skills through research.

Thus the student scientific club "Pathological Anatomy" creates conditions for self-realization of students in research work and support for gifted students. The development of their intellectual potential makes it possible to significantly intensify and improve the curriculum of medical students, to make it diverse and interesting. The student's research work helps to ensure that each student has the opportunity to exercise their right to creative development of the individual in accordance with their abilities and needs. The club is such a "tool" that allows to actively develop both future doctors for practical medicine and future researcher and teaching staff for the university. Many years of experience of the Department of Pathological Anatomy shows that students tend to master the theoretical knowledge, practical and professional skills if they are involved in such scientific club.

Keywords: student scientific club, pathological anatomy.

Стаття надійшла в редакцію 28.01.2022 р.

Стаття прийнята до друку 22.02.2022 р.